

סבא סבא, בעדנין (כ"א בענייניו) אלין, לא הוית
ברגליך דחי לתרעא, כמאן דשכיב
בארעא בלא תוקפא, דהא אתחלש ומחלשא
סגי, דלא יכיל, דחי ברגלוי. אתתקף סבא,
ולא תדחל. הא ענייא מספנא, דאשתדל
בריקניא, אימא אמאי. אי בגין דזרע בגנתא
אחרא דלאו דיליה, יאות. אי הכי (כ"א אכל הכא)
קדשא בריך הוא יהיב ליה ההוא גנתא למזרע
בה, דהא איהו לא נטיל לה.

אלא תא חזי כל מלין דקודשא בריך הוא
עביד פלהו בדינא אינון ולא הוי מלה
בריקניא האי דקודשא בריך הוא יהיב ליה
אתתא ועבד בה פירין ואיבין לאו האי כשאר
בני גלגולא ולא דמי מאן דאשתדל בהאי
עלמא לאסגאה אילנא (כ"א ולא יכיל) למאן דלא
בעא לאסגאה ולאשתדלא ואעקר ואפיל
טרפין דאילנא ואזער איבא דיליה.

האי דאדניו יהיב ליה אתתא, בגין למעבד
איבין, הא אשתדל בקדמיתא בגין
לאסגאה אילנא, ולא יכיל. זכייין כל פך לית
ליה, (כ"א דגנין גם כן לית ליה) דאי הוה זפאה כדקא
יאות, לא הוה תב בגלגולא, (כאכנא כקוספיתא) דהא
כתיב, (ישעיה נז) ונתתי לכם בביתי ובחומותי יד
ושם טוב מבנים ומבנות. והשתא דלא זכה,
קדשא בריך הוא חמי, דהא אשתדל ולא
יכיל, האי, אדניו יתן לו אשה, כמה דאתמר.
וכיון דחס עליה קדשא בריך הוא, ויהיב ליה
ברחמי, קדשא בריך הוא גבי מדידיה
בקדמיתא, ונטיל מה דגרע ההוא מבוועא,
ובגין פך, האשה וילדיה תהיה לאדניה,
ולבתר ייתוב, וישתדל על גרמיה, לאשלומי
גרעוניה. עד הכא רזא דקרא.

סבא סבא, את אמרת על דא, דבריקניא

זקן זקן, בזמנים (בעניינים) הללו לא
היית ברגליך דוחה את השער,
כמי ששוכב בארץ בלי כח, שהרי
נחלש, ומחלשה רבה, שלא יכול
דוחה ברגליו. התחזק זקן ואל
תפחד. העני המספן הזה
שהשתדל לריק, אמר למה? אם
משום שזרע בגן אחר שאינו שלו
- יפה. אם כן (אכל כמאן) הרי הקדוש
ברוך הוא נתן לו אותו הגן לזרע
בו, שהרי לא הוא שלקח אותה.
אלא בא וראה, כל הדברים
שעושה הקדוש ברוך הוא, כלם
הם בדין, ולא היה דבר לריק. זה
שהקדוש ברוך הוא נתן לו אשה
ועשה בה פרות וגדולים, אין זה
כשאר בני הגלגול, ולא דומה מי
שמשתדל בעולם הזה להגדיל
את האילן (ולא יכול), למי שלא
רוצה להגדיל ולהשתדל, ועוקר
ומפיל את העצים של האילן
ומקטין הפרי שלו.

זה שאדוניו נתן לו אשה כדי
לעשות פרות, הרי השתדל
בהתחלה כדי להגדיל את האילן
ולא יכל. זכיות כל פך אין לו, (של
בנים גם כן אין לו) שאם היה צדיק
כראוי, לא היה שוב בגלגול (כאבו
בכף הקלט), שהרי כתוב (ישעיה נז)
ונתתי לכם בביתי ובחמתי יד
ושם טוב מבנים ומבנות. ועכשו
שלא זכה, הקדוש ברוך הוא
רואה שהרי השתדל ולא יכל. זה
אדוניו יתן לו אשה, כמו שנאמר.
וכיון שחס עליו הקדוש ברוך
הוא ונתן לו ברחמים, הקדוש
ברוך הוא גובה משלו בתחלה,
ונטיל מה שגרע אותו המעין.
ומשום פך, האשה וילדיה תהיה
לאדניה, ואחר כך ישוב וישתדל
על עצמו להשלים גרעונו. עד
כאן סוד הכתוב.

זקן זקן, אתה אמרת על זה שלריק
השתדל, ולא השגחת עליך